

**Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Економічний факультет
Кафедра міжнародної економіки та маркетингу**

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Вчена рада економічного факультету
протокол № 5 від 12 грудня 2017 р.**

Голова Вченої ради,

в.о. декана економічного факультету

_____ проф. А.І. Ігнатюк

ПРОГРАМА

**КОМПЛЕКСНОГО ПІДСУМКОВОГО ІСПИТУ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ, ЩО ЗДОБУВАЮТЬ ВИЩУ ОСВІТУ
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»**

ПОГОДЖЕНО:

**Науково-методична комісія економічного факультету,
протокол № 5 від 29 листопада 2017 р.**

Голова НМК

_____ доц. Т.М. Литвиненко

СХВАЛЕНО:

**кафедра міжнародної економіки та маркетингу
протокол № 5 від 7 листопада 2017 р.**

Зав. кафедри міжнародної економіки та маркетингу

_____ проф. А.О. Старостіна

КИЇВ – 2017

Програма комплексного підсумкового іспиту для студентів, що здобувають вищу освіту освітнього ступеня «Магістр» спеціальності 051 «Економіка» освітньої програми «Міжнародна економіка»

Укладачі:

проф. Старостіна А.О., доц. Гайдай Т.В., доц. Булкот О.В., доц. Длігач А.О., доц. Кузьома О.Ю., доц. Нагачевська Т.В., доц. Пашук Л.В., доц. Серета В.І., доц. Софіщенко І.Я., доц. Шевченко В.Ю.

ВСТУП

Комплексний підсумковий іспит зі спеціальності «Економіка» освітньої програми «Міжнародна економіка» здійснюється у письмовій формі, що передбачає виконання певних атестаційних кваліфікаційних завдань, є адекватною формою кваліфікаційних випробувань, яка об'єктивно і надійно визначає рівень освітньої та професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів. Програма комплексного підсумкового іспиту зі спеціальності «Економіка» освітньої програми «Міжнародна економіка» є міждисциплінарною, вона охоплює основну проблематику навчальних дисциплін, що вивчають студенти в межах навчального плану освітнього ступеня «Магістр». Комплексний підсумковий іспит дозволяє студентам узагальнити знання, здобуті під час навчання і довести свою готовність самостійно вирішувати практичні проблеми. До програми включені лише ті проблеми, що відповідають змісту програм навчальних дисциплін, що вивчались студентами в процесі навчання, а також висвітлені в навчальній та методичній літературі, яка є в бібліотеці і доступна для студентів.

Програма комплексного підсумкового іспиту зі спеціальності «Економіка» освітньої програми «Міжнародна економіка» відповідає змістовним модулям комплексу дисциплін:

1. Актуальні проблеми економічної теорії та економічної політики.
2. Методологія та організація економічних наукових досліджень (з основами інтелектуальної власності).
3. Сучасні стратегії міжнародного цивілізаційного розвитку.
4. Міжнародний менеджмент. (International Management)
5. Стратегічне управління (Strategic Management).
6. Міжнародний фінансовий менеджмент.

Комплексний підсумковий іспит складається з виконання завдань п'ятих типів:

1-й тип – письмова відповідь на теоретичні питання науково-аналітичного характеру з актуальних проблем економічної теорії та економічної політики, що дозволяє перевірити загальноекономічні знання.

2-й тип – письмова відповідь на теоретичні питання науково-аналітичного характеру, що дозволяє перевірити фахові знання та вміння.

3-й тип – письмова тестова перевірка знань з комплексу вищезгаданих дисциплін, що входять до програми комплексного підсумкового іспиту.

4-й тип – творче завдання, що передбачає розгляд, аналіз та висновки щодо ситуації науково-дослідного характеру (письмове розв'язання із відповідним аналізом та висновками комплексного ситуаційного або розрахунково-аналітичного завдання), які формують магістра з «Економіки» за спеціалізацією «Міжнародна економіка», що дозволяє перевірити сформованість відповідних умінь та навичок.

Екзаменаційний білет Комплексного підсумкового іспиту складається з 2-х теоретичних питань проблемного характеру, оцінка кожного з яких здійснюється за 20-тибальною шкалою; творчого завдання, що оцінюється за

20-тибальною шкалою; тестових завдань (20 тестів з усіх визначених дисциплін), які також оцінюються за 20-тибальною шкалою; розрахункового завдання, яке оцінюється за 20-тибальною шкалою.

РОЗДІЛ I. Актуальні проблеми економічної теорії та економічної політики

Наукові парадигми та наукові революції у розвитку економічної теорії.

Модель науково-дослідних програм та її науково-практичне значення для аналізу розвитку економічної теорії.

Теоретико-методологічний плюралізм в сучасній економічній теорії та його науково-практичне значення.

Ідейно-теоретичні та методологічні засади сучасного економічного мейнстріму. Мейнстрім сучасної економічної теорії: структурні зрушення та еволюція змістовного наповнення.

Сутність, структура та місце наукової гетеродоксії у розвитку сучасної економічної теорії.

Методологія міждисциплінарних досліджень в сучасній економічній теорії.

Теоретичні основи та методологічні принципи економічного неолібералізму. Ідейний потенціал економічного неолібералізму та принципи неоліберальної економічної політики. Економічний неолібералізм та філософія економічної свободи.

Економічна модель соціально орієнтованого ринкового господарства та її науково-практичне значення.

Економічний неоконсерватизм в економічній теорії та макроекономічній політиці.

Теоретичні основи та принципи економічної політики сучасного монетаризму.

Економічна теорія пропозиції: ідейно-концептуальні засади та науково-практичне значення.

Ідейні та теоретико-методологічні засади кейнсїанства в макроекономічній теорії та політиці. Теоретичне обґрунтування та зміст кейнсїанської антициклічної макроекономічної політики. Інструменти антициклічних регуляторних заходів у неокейнсїанстві та їх економічна ефективність.

Теорія інформаційної економіки та проблема асиметричності економічної інформації в умовах функціонування ринків.

Концептуально-методологічні засади та структура нового інституціоналізму. Сутність та функції інституцій в економічній системі.

Економічна теорія прав власності та її науково-практичне значення для реалізації економічної політики.

Теорія трансакційних витрат та її науково-практичне значення для дослідження функціонування ринкової економіки.

Концептуально-методологічні засади та аналітичний потенціал нової політичної економії у міждисциплінарному дослідженні взаємодії економіки та політики. Економіка бюрократії та теорія ренто-орієнтованої поведінки.

Структура та механізм інституційних змін у трансформаційній економіці.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку [Текст]: монографія. / В.Д. Базилевич, В.П. Ільїн. – К.: Знання, 2008. – 687 с.
2. Базилевич В.Д. Метафізика економіки [Текст]: монографія./ В.Д. Базилевич, В.В. Ільїн. – 2-е изд. испр. и доп. – К.: Знание; М.: Рыбари, 2010. – 925 с.
3. Базилевич В.Д. Ринкова економіка: основні поняття і категорії [Текст]: навч. посіб. / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2008. – 263 с.
4. Базилевич В.Д. Філософія економіки. Історія [Текст]: монографія. / В.Д. Базилевич, В.П. Ільїн. – К.: Знання; М.: Рыбари, 2011. – 927 с.
5. Базилевич В. Д. Економіко-філософська думка сучасного світу [Текст]: монографія. / В. Д. Базилевич, В. В. Ільїн. – К.: Знання, 2015. – 821 с.
6. Бодров В.Г. Трансформація економічних систем: концепції, моделі, механізми регулювання та управління [Текст]: навч. посіб. / В.Г. Бодров. – К.: УАДУ, 2002. – 104 с.
7. Бодров В.Г. Державне регулювання інноваційної модернізації промислового комплексу України [Текст]: наук. розробка / В. Г. Бодров, М. В. Гаман, В. О. Гусев; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - К. : НАДУ, 2010. – 72 с.
8. Гайдай Т.В. Парадигма інституціоналізму: методологічний контекст: Монографія / Т.В. Гайдай. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 296 с.
9. Гальчинський А.С. Економічна теорія [Текст]: підруч. / А.С. Гальчинський, П.С. Єщенко. – К. : Вища школа, 2007. – 503 с.
10. Гальчинський А.С. Політична економіка. Начала оновлення парадигми економічних знань [Текст]: підруч. / А. С. Гальчинський. – К. : Либідь, 2013. – 472 с.
11. Геєць В.М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку / В.М. Геєць; НАН України; Ін-т екон. та прогнозів. НАН України. – К., 2009. – 864 с.
12. Глобалізація [Текст]: навч. посіб. / М. Вотс [та ін.] ; пер. з англ. В. Алексахин; авт. укр. адаптації Н. Гражевська [та ін.]. – К.: Амадей, 2007. – 480 с.
13. Гражевська Н.І. Еволюція сучасних економічних систем [Текст]: навч. посіб. / Н.І. Гражевська. – К.: Знання, 2011. – 287 с.
14. Гусев В.О. Управління структурними зрушеннями та інноваційно-інвестиційними процесами в економіці України [Текст]: навч. посіб. /

- В.О. Гусєв, О. М. Соколова; за заг. ред. В. Г. Бодрова; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. – К.: НАДУ, 2011. – 283 с.
15. Державне регулювання розвитку внутрішнього ринку в умовах модернізації національної економіки [Текст]: монографія / В.Г. Бодров та ін.; за ред. В.Г. Бодрова; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. – К. : НАДУ, 2013. – 203 с.
  16. Економічна теорія: політекономія: Практикум [Текст]: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2013. – 494 с.
  17. Економічна теорія. Політекономія [Текст]: підруч. / за ред.. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2012. – 702 с.
  18. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. / О.В. Стефанишин та ін.; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 335 с.
  19. Єщенко П.С. Економіка для всіх [Текст]. – К.: Вища школа, 2009. – 478 с.
  20. Єщенко П.С. Фінансіалізація у водверті глобальної економіки [Текст]: монографія / П.С. Єщенко, Н.Г. Самко. – Київ: Знання України, 2016. – 355 с.
  21. Зайцев Ю.К. Сучасна політична економія (проблеми та інституціональне поле предмета і методології досліджень) [Текст]: навч. посіб. / Ю.К. Зайцев, В.С. Савчук – К. : КНЕУ, 2011. – 338 с.
  22. Ігнатюк А.І. Економіка галузевих ринків [Текст]: навч. посіб. / А.І. Ігнатюк; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ: Київський університет, 2015. – 447 с.
  23. Інституційні основи інноваційного розвитку економіки [Текст]: навч. посіб. / А.С. Аблов та ін.; заг. ред. В.Є. Новицький. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНТ, 2008. – 359 с.
  24. Інституціонально-інформаційна економіка [Текст]: підруч. / А.А. Чухно, П.М. Леоненко, П.І. Юхименко / за ред. А.А. Чухна. – К.: Знання, 2010. – 687 с.
  25. Історія економічних учень [Текст]: підруч. у 2-х ч. / за ред. В.Д. Базилевича. – К. : Знання, 2006. – ч. 1. – 562 с.; ч. 2. – 575 с.
  26. Історія економічних учень: Хрестоматія [Текст]: навч. посіб. / За ред. проф. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2011. – 1198 с.
  27. Кононова К.Ю. Інформаційна економіка: моделювання еволюційних процесів [Текст]: монографія / К.Ю. Кононова; Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2015. – 310 с.
  28. Мазур І.І. Економічна нобелелогія [Текст]: навч. посібн. / укл. І.І. Мазур, З.І. Галушка, В.О. Соболєв. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2010. – 224 с.
  29. Макроекономічна політика у макроекономічній стабілізації національної економіки : монографія / за наук. ред. проф. І. Ф. Радіонової. – К. : Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 240 с.

30. Маслов А.О. Інформаційно-знаннєва економіка: підручник / А.О.Маслов. – К.: ВПЦ Київський університет», 2016. – 463 с.
31. Мочерний С.В. Економічна теорія [Текст]: навч. посіб. / С.В. Мочерний. – Вид. 4-те, стер. – К.: Академія, 2009. – 640 с.
32. Основи економічних знань [Текст]: базовий підруч. / А.Ф. Павленко та ін.; за ред. А.Ф. Павленка, В.С. Савчука, Ю.К. Зайцева. – Харків: Фоліо, 2014. – 762 с.
33. Побережець Т.І. Актуальні проблеми економічної теорії [Текст]: практикум-тренінг; навч. посіб. / Т.І. Побережець, Н.К. Болгарова, М.П. Талавира; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – Ніжин: ПП Лисенко М. М., 2009. – 295 с.
34. Політична економія [Текст]: навч. посіб. / Укоопспілка, Львів. комерц. акад.; уклад.: Л.С. Томашик та ін. – Львів: Вид-во ЛКА, 2015. – 223 с.
35. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України [Текст]: монографія: у 3 т. / за ред. В.М. Гейця, В.П. Семиноженка, Б.Є. Кваснюка; Ін-т економіки та прогнозування Нац. акад. наук України, Укр. форум. – К.: Фенікс, 2007. – т. 1. – 543 с.; т. 2. – 563 с.; т. 3. – 555 с.
36. Федулова Л.І. Економіка знань [Текст]: підруч. / Л.І. Федулова; НАН України, Ін-т економіки та прогнозування. – К.: Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2009. – 600 с.
37. Филюк Г.М. Конкуренція і монополія в епоху глобалізації [Текст]: монографія / Г.М. Филюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2009. – 404 с.
38. Чухно А.А. Економічна теорія: наукова розробка [Текст] / А. А. Чухно – у 2-х т. – К.: ДННУ АСУ, 2010. – т. I – 512 с.; т. II – 630 с.

РОЗДІЛ II. Методологія та організація економічних наукових досліджень (з основами інтелектуальної власності)

Наука як сфера людської діяльності. Визначення та особливості науки. Сучасні тенденції розвитку науки в умовах глобалізації. Наукова діяльність і глобалізаційні процеси.

Методи та методологія наукового пізнання. Історичний і логічний методи наукового пізнання. Теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження. Особливості застосування методів в наукових дослідженнях з економіки.

Поняття наукової проблеми, її визначення і формулювання. Суть наукової гіпотези, її висунення і обґрунтування.

Вибір наукового напрямку та формулювання теми наукового дослідження. Обґрунтування актуальності наукового дослідження. Визначення мети, завдань, об'єкту, предмету та результатів дослідження.

Методика конструювання авторського категоріально-понятійного апарату.

Джерела наукової інформації. Методи збору первинної інформації (опитування, спостереження, експеримент, вимірювання і порівняння).

Методика написання магістерських робіт.

Підготовка і написання наукової статті, тез, конференцій, наукового реферату.

Критерії оцінки результатів наукової діяльності.

Підготовка і написання кандидатської дисертації.

Особливості рецензування наукових праць.

Особливості процесу наукових досліджень. Типи сучасних вчених.

Організація роботи сучасного науковця.

Актуальні напрямки наукових досліджень в галузі економічних наук.

Актуальні напрямки наукових досліджень в Україні на сучасному етапі розвитку.

Категоріальний апарат до модуля:

1. Аргумент
2. Визначення
3. Гіпотези
4. Класифікація
5. Методологія наукових досліджень
6. Моделювання
7. Наука
8. Наукові дослідження
9. Наукова проблема
10. Об'єкт дослідження
11. Практика
12. Принцип
13. Предмет дослідження
14. Причина
15. Теорія
16. Теза
17. Теорема
18. Тема
19. Фактор
20. Характеристика

Перелік рекомендованих джерел:

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/>
2. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/848-19/>
3. Про затвердження плану заходів з реалізації Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Розпорядження КМУ від 04.09.2013 р. № 686-р [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/686-2013-%D1%80/>

4. 7 сходинок підготовки успішної дисертації. Монографія/ Старостіна А.О., Кравченко В.А., Нагачевська Т.В. та ін./За заг. ред. проф. Старостіної А.О. – К.: НВП «Інтерсервіс», 2017.- 276 с..
5. Базилевич В.Д. Інтелектуалізація та індивідуалізація – основа формування нової парадигми класичної університетської освіти в галузі економіки і управління в контексті Болонського процесу [Текст] / В.Д. Базилевич. // Вища школа. – 2005. – №6. – с. 28-96.
6. Болонський процес – модернізація освіти в Україні. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.bdpu.org/Library/bibliographical_book/bibl_bolon/
7. Гетманцева Н.Д. Методологія наукових досліджень [Текст]: навч. посіб. / Н.Д. Гетманцева. – К. : КНЕУ, 2009. – 516 с.
8. Каламбет С.В. Методологія наукових досліджень [Текст]: навч. посіб. / С.В. Каламбет, С.В. Іванов, Ю.В. Півняк. – Дніпропетровськ: Герда, 2015. – 190 с.
9. Корягін М.В. Основи наукових досліджень [Текст]: навч. посіб. / М.В. Корягін, М.Ю. Чік. – К. : Алерта, 2014. – 620 с.
10. Макогон Ю.В. Основи наукових досліджень в економіці [Текст]: навч. посіб. / Ю.В. Макогон, В.В. Пилипенко. – 2-ге вид. – Донецьк: Альфа-прес, 2007. – 144 с.
11. Маркетинг: термінологічний словник / Старостіна А.О., Кочкіна Н.Ю., Журило В.В. та ін. / За заг. ред. проф. Старостіної А.О. К.: «НВП «Інтерсервіс», 2017. – 154 с.
12. Методологія і методи наукових досліджень [Текст]: навч. посіб. / Лівінський О. М. та ін.; за ред. акад. Укр. акад. наук, д-ра техн. наук, проф. О. М. Лівінський ; Глухів. нац. пед. ун-т ім. Олександра Довженка. – Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2012. – 173 с.
13. Методологія наукових досліджень [Текст]: навч. посібник / Харківський національний автомобільно-дорожній ун-т; Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля; Кременчуцький ун-т економіки, інформаційних технологій і управління / В.П. Волков (заг. ред.). – Х., 2009. – 352 с.
14. Методологія наукових досліджень [Текст]: навч.-метод. посіб. для студентів екон. ф-ту / М-во освіти і науки України, Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка; уклад. Олійник Н. Ю. – Кам'янець-Подільський: Сисин Я.І., 2015. – 110 с.
15. Методологія наукових досліджень у схемах, таблицях, прикладах [Текст]: навч. посіб. / Г.М. Азаренкова та ін.; за ред. Г.М. Азаренкової; М-во освіти і науки України, Ун-т банк. справи Нац. банку України. – Київ: УБС НБУ, 2014. – 223 с.
16. Методологія та організація наукових досліджень [Текст]: навч. посіб. / Укоопспілка, Львів. комерц. акад.; уклад.: Вдовичин І.Я. – Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. – 247 с.

17. Міжнародна економіка: термінологічний словник / Старостіна А.О., Каніщенко О.Л., Кузьома О.Ю. та ін. / За заг. ред. А.О. Старостіної. – К.: «НВП «Інтерсервіс», 2017. – 248 с.
18. Мигаль В.Д. Організація, методи та викладення результатів наукових досліджень [Текст]: навч.-метод. посіб. / В.Д. Мигаль. – Х. : ХНАДУ, 2009. – 276 с.
19. Надикто В.Т. Основи наукових досліджень [Текст]: навч. посіб. / В.Т. Надикто; М-во освіти і науки України, Тавр. держ. агротехнол. ун-т. – Херсон: Олді-плюс, 2017. – 267 с.
20. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях [Текст]: навч. посіб. / О.П. Кириленко, В.В. Письменний; М-во освіти і науки України, Терноп. нац. екон. ун-т. – Т. : ТНЕУ, 2013. – 227 с.
21. Остапчук М.В. Методологія та організація наукових досліджень [Текст]: підруч. / М.В. Остапчук, А.І. Рибак, О.С. Ванюшкін; М-во освіти і науки України, Міжнар. гуманіт. ун-т. – Одеса : Фенікс, 2014. – 375 с.
22. Рач В.А. Методологія системного підходу та наукових досліджень [Текст]: підруч. / В.А. Рач, О.В. Ігнатова, А.Ю. Борзенко-Мірошніченко; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. Володимира Даля, 2013. – 251 с.
23. Родіонова І.Ф. Методологія наукових досліджень: прикладний аспект [Текст]: навч. посіб. / І.Ф. Родіонова. / ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2010. – 106 с.
24. Свердан М.М. Основи наукових досліджень [Текст]: підруч. / М.М. Свердан, М.Р. Свердан. / Буковинська держ. фінансова академія. – Чернівці: Рута, 2008. – 456 с.
25. Сидоренко Н.М. Основи наукових досліджень [Текст]: навч. посіб. / Н. М. Сидоренко, А.М. Волобуєва; наук. ред. В. В. Різун; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ: ВПЦ «Київ. ун-т», 2016. – 211 с.
26. Старостіна А. Сутність та практичне застосування методики конструювання категоріального апарату економічної науки (на прикладі понять «глобалізація» та «підприємницький ризик») [Текст] / А. Старостіна, В. Кравченко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2011. – № 128. – С. 5–10.
27. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень [Текст]: підруч. / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир – 2. вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 317 с.
28. Сучасна економічна освіта: Україна і Болонський процес [Текст]: монографія / В.Д. Базилевич, А.О. Старостіна, А.В. Ставицький та ін. – К.: Знання, 2006. – 326 с.
29. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій [Текст]: навч. посібн. / А.С. Філіпенко. – К.: Академвидав, 2004. – 208 с.
30. Юринець В.Є. Методологія наукових досліджень [Текст]: навч. посіб. / В.Є. Юринець. / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Л.: ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – 180 с.

РОЗДІЛ III. Сучасні стратегії міжнародного цивілізаційного розвитку

Сутність та принципи економічного розвитку.

Соціально-економічні типи економічного розвитку. Моделі економічного розвитку.

Інтернаціоналізація господарського життя як основа розвитку світового господарства.

Сутність та структура світової глобальної системи. Основні тенденції та протиріччя розвитку світової глобальної системи.

Перехід до постіндустріального суспільства. Економіка знань та інформаційна економіка.

Перспективи цивілізації. Цивілізаційний аналіз суспільно-історичного процесу. Типи та види цивілізацій.

Економічна теорія та економічний дискурс.

Мікроекономічні стратегії міжнародного розвитку: організація між фірмовою мережі. Корпоративні стратегічні альянси. Мережева економіка та мережеві компанії.

Сталий (стійкий) економічний розвиток. Індикатори сталого економічного розвитку. Слабка та сильна стійкість. Інтеграціональний характер стратегії сталого розвитку.

Інтеграційні стратегії – загальне та особливе в розвиткові інтеграційних об'єднань. Вплив інтеграції на формування стратегії розвитку країн. Регіональні особливості інтеграційних стратегій.

Міжнародні організації та економічний розвиток.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Базилевич В.Д. Метафізика економіки [Текст]: монографія./ В.Д. Базилевич, В.В. Ильин. – 2-е изд. испр. и доп. – К.: Знание; М.: Рыбари, 2010. – 925 с.
2. Гальчинський А.С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи. [Текст]: методологічні аспекти. / голов. ред. С.Головко; Ін-т стратег. оцінок. – К., 2006. – 309 с.
3. Білорус О.Г. Глобальні стратегії Євросоюзу [Текст] / О.Г. Білорус, Ю.М. Мацейко, І.І. Вітер; кер. авт. кол. і наук. ред. О.Г. Білорус; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана», Ін-т світ. економіки і міжнар. Відносин НАН України, Міжнар. ін-т глобалістики. – К. : КНЕУ, 2009. – 528 с.
4. Вотс М. Глобалізація [Текст]: навч. посіб. / М. Вотс, В. Босхардт, Д. Хамеле та ін.; В.Алексашин (пер. з англ.), Н. Гражевська (авт. укр. адаптації). – К. : Амадей, 2007. – 480 с.
5. Глобалізація і сучасний міжнародний процес [Текст] / Б.І. Гуменюк (заг. ред.), С.О. Шергін (заг.ред.). – К. : Університет «Україна», 2009. – 508 с.

6. Гражевська Н.І. Еволюція сучасних економічних систем [Текст]: навч. посіб. / Н.І. Гражевська. – К.: Знання, 2011. – 287 с.
7. Детермінанти конкурентоспроможності соціально-економічних систем [Текст] / І.В. Губатюк та ін.; за ред. З. І. Галушки; М-во освіти і науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2015. – 303 с.
8. Економічна глобалізація [Текст]: підруч. / А. С. Філіпенко та ін.; за ред. А.С. Філіпенка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Київ. ун-т, 2009. – 543 с.
9. Козак Ю.Г. Міжнародні стратегії економічного розвитку [Текст]: навч. посіб. / Ю.Г. Козак, В.В. Ковалевський, Н.С. Логвінова та ін.; Ю.Г. Козак (ред.). – Вид. 2-е, перероб. та допов. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 355 с.
10. Міжнародні стратегії економічного розвитку [Текст]: навч. посіб. / А.О. Задоя, В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня та ін.; за ред. А.О. Задоя. – К. : Знання, 2007. – 332 с.
11. Міжнародні стратегії економічного розвитку [Текст]: підруч. / Ю. В. Макогон (заг. ред.). – Вид. 3-тє, доп. й випр. – К. : Освіта України, 2009. – 416 с.
12. Міжнародна економіка: термінологічний словник / Старостіна А.О., Каніщенко О.Л., Кузьома О.Ю. та ін. / За заг. ред. А.О. Старостіної. – К.: «НВП «Інтерсервіс», 2017. – 248 с.
13. Міжнародна економіка: Практикум. Навч. посібник / Старостіна А.О., Каніщенко О.Л., Софіщенко І.Я. та ін. / За заг. ред. проф. Старостіної А.О. – К.: НВП «Інтерсервіс», 2015. - 416с.
14. Паршин Ю.І. Стратегія забезпечення сталого економічного розвитку національного господарства: теорія, методологія і практика [Текст] / Ю.І. Паршин; Дніпропетр. ун-т ім. А. Нобеля. – Дніпропетровськ: Ун-т ім. А. Нобеля, 2016. – 407 с.
15. Глобалізація – європейська інтеграція – економічне розвиток: українська модель [Текст] / В.Р. Сиденко. / Інститут економіки і прогнозування НАН України. – в 2 т. – т. 1: Глобалізація і економічне розвиток. – К. : Фенікс, 2008. – 376 с.
16. Сльозко О.О. Глобальні іновативні стратегії ТНК – локомотив сучасної світової економіки [Текст] / О.О. Сльозко, А.Г. Міщенко, Є.В. Вакуленко; Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН України. – Київ: LAT&K, 2014. – 179 с.
17. Соснін О.В. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри) [Текст] / О.В. Соснін, В.Г. Воронкова, О.Є. Постол. – Київ : Центр навч. л-ри, 2015. – 554 с.
18. Стігліц Д. Глобалізація та її тягар [Текст] / Д. Стігліц; А. Іщенко (пер.). – К. : Видавничий дім «КМ Академія», 2003. – 252 с.

19. Сучасні тенденції розвитку економічних систем [Текст] / за заг. ред. В. І. Гринчуцького. / М-во освіти і науки України, Тернопіль. нац. екон. ун-т. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 417 с.
20. Технологічний імператив стратегії соціально-економічного розвитку України [Текст]: монографія. / за ред. Л. І. Федулової; НАН України, Ін-т економіки та прогнозування. - К.: [б. в.], 2011. – 655 с.
21. Управління стійким розвитком соціально-економічних систем: теорія та методологія [Текст] / О.С. Іванілов та ін.; за заг. ред. О.С. Іванілова; М-во освіти і науки України, Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. – Харків: В справі: Панов А. М., 2016. – 273 с.
22. Філіпенко А.С. Теорія міжнародної економічної політики [Текст]: навч. посіб. / А. С. Філіпенко. – К. : Академвидав, 2013. – 212 с.
23. Філіпенко А.С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність [Текст] / А. С. Філіпенко. – К.: Знання, 2007. – 670 с.
24. Форсайт та побудова стратегії соціально-економічного розвитку України на середньостроковому (до 2020 року) і довгостроковому (до 2030 року) часових горизонтах [Текст] / Міжнар. Рада з науки, Ком. із систем. аналізу при Президії НАН України, Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т ім. І. Сікорського», Ін-т приклад. систем аналізу МОН України і НАН України, Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку, Фондація «Аграр. Наддержава»; виконавці: Л.П. Артеменко та ін. – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 180 с.
25. Яремко Л.А. Перехідні економічні системи [Текст]: навч. посіб. / Л.А. Яремко, А.М. Ващишин; за ред. Г.І. Башнянина – Львів: Новий світ – 2000, 2014. – 365 с.
26. Starostina A.O., Adami C. (2017) The Role of the Economic Intelligence in the Modern International Economic Relations, Article for International Monograph: Innovations in Development of Socio-Economic Systems, Aleksandras Stulginskis University, Lithuania, P. 1-15.

Категоріальний апарат до модуля:

1. Віртуальна компанія
2. Теорія дуального розвитку
3. Асоціативно-дисоціативний (роз'єднуючий) розвиток
4. Оболонкова компанія
5. Горизонтальна корпорація
6. Відмежований розвиток
7. Суспільство з агро-ремісничими технологіями
8. Принцип «п'яти нульових величин»
9. Фордизм
10. Німецько-японська економічна модель
11. Транснаціоналізація національних економік
12. Градуалізм
13. Модель «підтягнутого виробництва»
14. Економіка знань

15. Економічна безпека
16. Стратегія економічного розвитку
17. Інтернаціоналізація
18. Економічний дискурс
19. Постіндустріальна цивілізація
20. Індустріальна цивілізація
21. Глобальна економічна система
22. Локальні цивілізації
23. Синхронні цивілізації
24. Цивілізаційна парадигма

РОЗДІЛ IV. Міжнародний менеджмент (International Management)

Частина I. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства

Характерні особливості міжнародної конкуренції в сучасних умовах.

Поняття міжнародної конкуренції та її основні форми. Причини інтенсифікації міжнародної конкуренції. Система факторів, що визначає інтенсивність конкуренції. Джерела та види конкурентних переваг.

Вплив регіоналізації та глобалізації на природу міжнародної конкуренції.

Сутність і методи ведення цінової конкуренції. Роль демпінгу у міжнародній конкуренції. Його основні види.

Показники, що визначають конкурентоспроможність фірми.

Рекурентні ігри та багатоперіодні моделі: наслідки для стратегії взаємодії фірм.

Концепція даймонду. Факторні умови конкурентоспроможності за М.Портером.

Ведення конкурентної боротьби на основі цінових та нецінових факторів. Концепція Загального менеджменту якості. Міжнародна система якості: стандарти ISO серії 9000.

Методи аналізу та фактори конкурентоспроможності товару. Конкурентна перевага товару.

Етапи розробки стратегії фірми на міжнародних ринках на основі визначення конкурентних переваг.

Міжнародні перспективи реалізації національних конкурентних переваг.

Конкуренція в глобальних галузях.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Воронкова А.Е. Управлінські рішення у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства: організаційний аспект [Текст]: монографія / А.Е. Воронкова, Н.Г.Калюжна, В.І. Отенко / Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2008. – 512 с.

2. Гнедков А.В. Управління конкурентоспроможністю підприємств в умовах глобалізації міжнародних інноваційно-інвестиційних процесів [Текст] / А.В. Гнедков, М.М. Шиков; М-во освіти і науки України, Донбас. держ. техн. ун-т. – Лисичанськ: ДонДТУ, 2015. – 128 с.
3. Диха М.В. Глобальна конкурентоспроможність та інвестиційна привабливість України: стратегії реалізації [Текст] / М.В. Диха. – Хмельницький: Цюпак А. А., 2011. – 206 с.
4. Горячук В.Ф. Капіталізація та конкурентоспроможність економіки: регіональний та національний вимір / В.Ф. Горячук; НАН України, Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. – О.: ІПРЕЕД НАН України, 2011. – 275 с.
5. Захарченко С.В. Конкурентоспроможність України та її регіонів: міжнародний вимір [Текст] / С.В. Захарченко. – Вінниця: Консоль, 2016. – 413 с.
6. Кирчата І.М., Поясник Г.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства в глобальному середовищі [Текст]: монографія. / І.М. Кирчата, Г.В. Поясник. – Х.: ХНАДУ, 2009. – 160 с.
7. Клименко С.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства [Текст]: навч. посіб. / С.М. Клименко, Т.В. Омеляненко, Д.О. Барабась та ін. – К.: КНЕУ, 2008. – 515 с.
8. Конкурентоспроможність економіки України: галузевий і територіальний аспекти [Текст]: монографія / за ред. І.В. Тараненко. – Д.: Вид-во ДУЕП, 2009. – 236 с.
9. Конкурентоспроможність економіки України: можливості, переваги, компетенції [Текст]: монографія / наук. ред. О. Б. Чернега. – Донецьк: Ноулідж, Донец. від-ня, 2010. – 591 с.
10. Конкурентоспроможність національної економіки: тенденції, перспективи, соціальні орієнтири [Текст] / А. Грищук та ін.; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Луцьк: Вежа-Друк, 2012. – 287 с.
11. Конкурентоспроможність підприємства та управління стратегією його розвитку [Текст]: кол. монографія / В.В. Мерчанський, В.М. Клочко, І.М. Клочко. – Х.: Бровін О.В., 2010. – 156 с.
12. Конкурентоспроможність підприємства: управління, оцінка, стратегія [Текст]: монографія / В.А. Павлова, О.В. Кузьменко, В.М. Орлова та ін.; Дніпропетр. ун-т економіки та права ім. А. Нобеля. – Д.: Вид-во ДУЕП, 2011. – 350 с.
13. Лагутін В.Д. Конкурентоспроможність національної економіки [Текст]: навч. посіб. / В.Д. Лагутін, В.А. Романенко, Ю.М. Уманців; за ред. В. Д. Лагутіна; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К.: КНТЕУ, 2011. – 295 с.
14. Міжнародний бізнес [Текст]: підруч. / В.А. Вергун та ін.; наук. ред. В.А. Вергун; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: Вадекс, 2014. – 810 с.

15. Міжнародна економіка: термінологічний словник / Старостіна А.О., Каніщенко О.Л., Кузьома О.Ю. та ін. / За заг. ред. А.О. Старостіної. – К.: «НВП «Інтерсервіс», 2017. – 248 с.
16. Міжнародна економіка: Практикум. Навч. посібник / Старостіна А.О., Каніщенко О.Л., Софіщенко І.Я. та ін. / За заг. ред. проф. Старостіної А.О. – К.: НВП «Інтерсервіс», 2015. – 416с.
17. Нікітіна М.Г. Геоелектроніка: формування міжнародної конкурентоспроможності [Текст] / М.Г. Нікітіна, А.О. Рудницький; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Тавр. нац. ун-т ім. В.І. Вернадського. – Сімф. : АРІАЛ, 2012. – 214 с.
18. Павліха Н.В. Управління конкурентоспроможністю національної економіки: регіональний вимір [Текст] / Н.В. Павліха, І.В. Кицюк; М-во освіти і науки України, Східноєвроп. нац. ун-т ім. Л. Українки. – Луцьк Вежа-Друк, 2014. – 183 с.
19. Піддубна Л.І. Міжнародна конкурентоспроможність підприємства: теорія та механізм забезпечення [Текст]: монографія / Л.І. Піддубна.; Харк. нац. екон. ун-т. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2011. – 397 с.
20. Пономаренко В.С. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства [Текст]: підруч. / В.С. Пономаренко, Л.І. Піддубна; Харківський національний економічний ун-т. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2008. – 328 с.
21. Портер М. Конкуренція [Текст]: учеб. пособ.: пер. с англ. / под ред. Я.В. Заблоцкого. – М. и др.: Изд. дом «Вильямс», 2001. – 495 с.
22. Портер М. Международная конкуренция: конкурентные преимущества стран [Текст] / М. Портер; под ред. В.Д. Щетинина; пер. с англ.: И.В. Квасюка и др. – М.: Международные отношения, 1998. – 896 с.
23. Радзієвська С.О. Конкурентоспроможність та інтеграційні перспективи України [Текст] / С.О. Радзієвська. – К.: Знання України, 2012. – 343 с.
24. Селезнєва Г.О. Управління конкурентоспроможністю підприємства [Текст]: Конспект лекцій / Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 196 с.
25. Синиця С.М. Управління конкурентоспроможністю підприємств [Текст]: навч. посіб. / С.М. Синиця, Л.В. Гринів, О.М. Крупа. – Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2010. – 407 с.
26. Стратегічне управління конкурентоспроможністю: епістемологічні підходи та практична проблематика [Текст] / В.П. Мікловда та ін.; Держ. вищ. навч. закл. «Ужгород. нац. ун-т», Вищ. навч. закл. Укоопспілки «Полтав. ун-т економіки і торгівлі» (ПУЕТ). – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 307 с.
27. Управління конкурентоспроможністю підприємства [Текст]: навч. посіб. / А.Е. Воронкова., І.П. Отенко, К.В. Кокура, Н.О. Пархоменко; за заг. ред. А.Е. Воронкової. – Харків: ІНЖЕК, 2014. – 244 с.

28. Управління конкурентоспроможністю підприємства [Текст]: підруч. / Ю.Б. Іванов та ін.; Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : Інжек, 2010. – 319 с.
29. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства [Текст]: навч. посіб. / О.М. Ложачевська та ін.; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т. – Київ : НАУ, 2014. – 398 с.
30. Ходжаян А.О. Конкурентоспроможність національної економіки: сутність, методи оцінювання, сучасний стан [Текст]: монографія / А.О. Ходжаян; Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси: Вертикаль, 2010. – 431 с.
31. Чорнодід І.С. Соціальна конкурентоспроможність національної економіки: сутність, показники та чинники забезпечення [Текст] / І.С. Чорнодід; М-во екон. розвитку і торгівлі України, Н.-д. екон. ін-т. – Чернівці: Технодрук, 2014. – 383 с.
32. Шнипко О.С. Конкурентоспроможність України в умовах глобалізації [Текст]: монографія / О.С. Шнипко; НАН України, Ін-т економіки та прогнозування. – К. : Ін-т економіки та прогнозув., 2009. – 456 с.
33. Щорічні Звіти Світового економічного форуму з конкурентоспроможності.

Категоріальний апарат до I частини:

1. Конкуренція
2. Конкурентна перевага
3. Конкурентні переваги високого порядку
4. Конкурентні переваги низького рангу
5. Система 5М
6. Біхейвіоріській підхід до конкуренції
7. Вертикальна конкуренція
8. Горизонтальна конкуренція
9. Модель «даймонду» Портера
10. Предметна конкуренція
11. Приваблива конкуренція
12. Помірна конкуренція
13. Конкурентоспроможність товару
14. Конкурентоспроможність національної економіки
15. Конкурентоспроможність галузі
16. Потенціал конкурентоспроможності
17. Глобальна конкурентоспроможність
18. Стратегія вертикальної інтеграції
19. Стратегія домінування на ринку
20. Програма «шість сігм»

Частина II. Міжнародний менеджмент

Західний та східний стиль менеджменту: сутність та досвід для українського бізнесу. Позитивні та негативні риси американського, німецького та японського стилю менеджменту.

Значення етики для міжнародного менеджера, риси етичного ведення міжнародного бізнесу. Рольові функції міжнародного менеджера.

Управління людськими ресурсами в ТНК. Суть, функції кадрової політики, кадрове планування у міжнародному менеджменті. Оплата праці в ТНК.

Управління конфліктами в міжнародних корпораціях. Природа конфлікту в організації та способи його вирішення. Кризовий менеджмент в системі ТНК.

Особливості контролінгу в міжнародних корпораціях.

Участь ТНК у міжнародному трансфері технологій.

Види та етапи розробки міжнародних стратегій.

Вплив розвитку глобального ринку на характер ведення конкурентної боротьби. Сучасні тенденції інтернаціоналізації бізнесу і менеджменту.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Білик Р.С. Міжнародний менеджмент [Текст]: навч. посіб. / Р.С. Білик, Р.Р. Білик; М-во освіти і науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2010. – 319 с.
2. Гіл Чарлз В.Л. Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобал. ринку [Текст] / Ч.В.Л. Гіл; пер. з англ. А. Олійника, Р. Ткачука. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. – 854 с.
3. Дениелс Джон Д., Радеба Чи Х. Международный бизнес: внешняя среда и деловые операции [Текст] / Д.Д. Дениелс, Ч.Х. Радеба; пер. с англ. – 6-е изд. – М.: Дело Лтд, 1994. – 786 с.
4. Лисиця Н.Р. Міжнародний бізнес: теорія і практика [Текст]: монографія. / Н.Р. Лисиця, Я.О. Полякова, Л.В. Базалієва та ін. – Х. : ХНЕУ, 2008. – 140 с.
5. Македон В.В. Міжнародний менеджмент [Текст]: підруч. / В.В. Македон; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. – Д.: Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2013. – 615 с.
6. Маркетинг: термінологічний словник / Старостіна А.О., Кочкіна Н.Ю., Журило В.В. та ін. / За заг. ред. проф. Старостіної А.О. К.: «НВП «Інтерсервіс», 2017. – 154 с.
7. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності [Текст]: підруч. / О.А. Кириченко (ред.). – 2-е вид., переробл. і доп. – К.: Знання, 2008. – 518 с.
8. Міжнародний бізнес [Текст]: підруч. / В.А. Вергун та ін.; наук. ред. В.А. Вергун; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Вадекс, 2014. – 810 с.
9. Міжнародна економіка: термінологічний словник / Старостіна А.О., Каніщенко О.Л., Кузьома О.Ю. та ін. / За заг. ред. А.О. Старостіної. – К.: «НВП «Інтерсервіс», 2017. – 248 с.
10. Міжнародна економіка: Практикум. Навч. посібник / Старостіна А.О., Каніщенко О.Л., Софіщенко І.Я. та ін. / За заг. ред. проф. Старостіної А.О. – К.: НВП «Інтерсервіс», 2015. – 416с.

11. Матюшенко І.Ю. Міжнародний інвестиційний менеджмент [Текст]: навч. посіб. / І.Ю. Матюшенко; М-во освіти і науки України, Харків. нац. екон. ун-т ім. С. Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 518 с.
12. Міжнародний менеджмент [Текст]: навч. посіб./ Харківський національний економічний ун-т / І.О. Піддубний (ред.). – 2.вид., стер.– Х. : ВД «Інжек», 2006. – 252 с.
13. Міжнародний менеджмент: теоретичні та прикладні положення [Текст]: навч. посіб. / О.Є. Кузьмін та ін. – Л.: ЗУКЦ, 2012. – 263 с.
14. Міжнародний менеджмент [Текст]: навч. посіб. / О.Г. Величко та ін.; Нац. металург. акад. України. – Д.: Акцент, 2012. – 249 с.
15. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України [Текст]: підруч. / В.Є. Новицький. – К. : КНЕУ, 2003. – 948 с.
16. Рогач О.І. Міжнародний інвестиційний менеджмент [Текст]: підруч. / О.І. Рогач, П.В. Дзюба; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : ВПЦ «Київ. ун-т», 2011. – 495 с.
17. Рокоча В.В. Міжнародний менеджмент [Текст]: навч. посіб. / В.В. Рокоча, Б.М. Одягайло, В.І. Терехов; ВНЗ «Ун-т економіки та права «КРОК». – Київ : Ун-т економіки та права «КРОК», 2016. – 170 с.
18. Швед В.В. Міжнародний менеджмент [Текст]: навч. посіб. / В.В. Швед, В.В. Боковець; Вінниц. фін.-екон. ун-т. – Вінниця : ВФЕУ, 2012. – 227 с.

Категоріальний апарат до частини II:

1. Міжнародний менеджмент
2. Авторитарне керівництво
3. Патерналістське керівництво
4. Демократичне керівництво
5. Політика глобального центру
6. Політика поліцентризму
7. Багатонаціональна консолідація
8. «Золоті парашути»
9. Глобальна структура
10. Матрична структура
11. Міжнародна альянсозна мережа
12. Ієрархічна структура
13. Міжнародна організаційна структура ТНК
14. Міжнародна дивізіональна структура ТНК
15. Міжнародні альянси
16. Міжнародні інтегровані структури
17. Мультинаціональна матрична структура ТНК
18. Діаграма Парето
19. Міжнародний колектив
20. Корпоративна культура
21. Система TQM
22. Ланцюжок цінностей фірми

РОЗДІЛ V. Стратегічне управління (Strategic Management)

Система стратегічного управління підприємством.
 Стратегічний аналіз, сутність та зміст.
 Інтегративні стратегії зростання.
 Застосування матричних методів для розробки товарних стратегій.
 Матриця Бостонської консалтингової групи. Напрями використання.
 Матриця керованої політики (ДРМ). Характеристики, етапи побудови та аналізу.
 Диверсифікаційні стратегії зростання.
 Матриця стратегічних альтернатив І. Ансофа.
 Конкурентний аналіз, його місце в стратегічному управлінні.
 Стратегії зростання. Роль маркетингу в процесі їх розробки.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Армстронг Г. Введение в маркетинг [Текст]: учебн. / Г. Армстронг, Ф. Котлер; под ред. А.А.Старостиной. – 8-е изд. – М., СПб., К.: Вильямс, 2007.
2. Балабанова Л.В. Стратегічний маркетинг [Текст]: підруч. / Л.В. Балабанова, В.В. Холод, І.В. Балабанова; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Ін-т економіки і упр. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. – т. 1. – 334 с.; т. 2. – 318 с.
3. Диксон Питер Р. Управление маркетингом [Текст] / П. Р. Диксон. – М.: ЗАО «Издательство БИНОМ», 1998. – 556 с.
4. Дойль П. Менеджмент: стратегия и тактика [Текст] / П. Дойль. – СПб: издательство «Питер», 1999. – 560 с.
5. Галушка З.І. Стратегічний менеджмент [Текст]: навч.-метод. посіб. / З.І. Галушка, І.Ф. Комарницький; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Вид. 2-е, допов. та переробл. – Чернівці: Букрек, 2011. – 239 с.
6. Гордієнко П.Л. Стратегічний аналіз: навч. посіб. / П.Л. Гордієнко, Л.Г. Дідковська, Н.В. Яшкіна; Міжнародний науково-технічний ун-т. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К. : Алерта, 2008. – 477 с.
7. Діброва, А.Д. Стратегічний менеджмент [Текст]: навч. посіб. / А.Д. Діброва, Л.В. Діброва, Л.В. Богач; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – Ніжин: Лисенко М. М., 2014. – 207 с.
8. Кайлюк Є.М. Стратегічний менеджмент [Текст]: навч. посіб. / Є.М. Кайлюк, В.М. Андрєєва, В.В. Гриненко; Харків. нац. акад. міс. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 279 с.
9. Канищенко О.Л. Міжнародний маркетинг у діяльності українських підприємств [Текст]: монографія. / О.Л. Канищенко. – К. : Знання, 2007. – 446 с.
10. Маркетинг: термінологічний словник / Старостіна А.О., Кочкіна Н.Ю., Журило В.В. та ін. / За заг. ред. проф. Старостіної А.О. К.: «НВП «Інтерсервіс», 2017. – 154 с.

- 11.Маркетинговий менеджмент конкурентоспроможності підприємства: стратегічний підхід та системні рішення [Текст] / О.В. Кендюхов та ін.; за заг. ред. О.В. Кендюхова; М-во освіти і науки України, Донец. нац. техн. ун-т. – Донецьк: Сх. вид. дім, 2014. – 201 с.
- 12.Кіндрацька Г.І. Стратегічний менеджмент [Текст]: навч. посіб. / Г.І. Кіндрацька; Нац. ун-т «Львів. політехніка». – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Знання, 2010. – 407 с.
- 13.Ковальчук Т.М.Стратегічний аналіз [Текст]: навч. посіб. / Т.М. Ковальчук; М-во освіти і науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці: ЧНУ, 2015. – 423 с.
- 14.Котлер Ф., Келлер К.Л. Маркетинговий менеджмент [Текст]: підруч. / Ф. Котлер, К.Л. Келлер. – К.: Видавництво «Хімджест», 2008. – 720 с.
- 15.Крикавський Є.В. Стратегічний маркетинг [Текст]: навч. посіб. / Є.В. Крикавський, Л.І. Третьякова, Н.С. Косар; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». – 2-ге вид. – Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 255 с.
- 16.Куденко Н.В. Стратегічний маркетинг [Текст]: підруч. / Н.В. Куденко; редкол.: О.К. Шафалюк (голова) та ін.; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2012. – 523 с.
- 17.Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика [Текст]: підручник / А.О. Старостіна, Н.П. Гончарова, Є.В. Крикавський та ін.; за ред. А.О. Старостіної. – К.: Знання, 2009. – 1071 с.
- 18.Подольчак Н.Ю. Стратегічний менеджмент [Текст]: навч. посіб. / Н.Ю. Подольчак; Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Л.: Вид-во Львів. політехніки, 2012. – 397 с.
- 19.Портер М. Стратегія конкуренції [Текст] / М. Портер; пер с англ. – К.: ОСНОВИ, 1997. – 390 с.
- 20.Слабковський Ю.М. Стратегічне управління в умовах глобалізації світових ринків [Текст] / Ю.М. Слабковський; Інститут соціально-економічних проблем «Республіка». – К. : НАУ, 2005. – 470 с.
- 21.Стратегічний маркетинг [Текст]: навч.-метод. посіб. / Л.І. Антошкіна, О.П. Сологуб, І.О. Тарлопов, В.Ю. Фролова; М-во освіти і науки, Бердян. ун-т менеджменту і бізнесу. – Донецьк: Юго-Восток, 2013. – 279 с.
- 22.Тесленок І.М.Стратегічний аналіз зовнішнього середовища в системі управління промисловим підприємством [Текст] / І.М. Тесленок, Л.О. Кримська; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Запоріз. нац. техн. ун-т. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2012. – 109 с.
- 23.Тищенко О.М. Стратегічне управління [Текст]: підруч. / О.М. Тищенко, Т.М. Хміль, С.К. Василик та ін.; Харківський національний економічний ун-т. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2009. – 280 с.
- 24.Стратегічний менеджмент [Текст]: навч. посіб. / Т.С. Пічугіна (уклад.). – Х. : ХДУХТ, 2009. – 215 с.

25. Сухарев П.М. Стратегічний аналіз [Текст]: навч. посіб. / П.М. Сухарев; Донецький національний ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. – Донецьк: Вебер (Донецька філія), 2008. – 242 с.
26. Траут Д. Новое позиционирование [Текст] / Д. Траут. – Спб.: Из-во «ПИТЕР», 2000. – 190 с.

Категоріальний апарат до модуля:

1. Стратегія диференціації
2. Стратегія фокусування
3. Стратегія лідерства по витратах
4. Стратегія горизонтальної інтеграції
5. Діверсифікаційне зростання
6. Стратегія концентричної диверсифікації
7. Стратегія чистої диверсифікації
8. Інвестування для утримання
9. Інвестування для проникнення
10. Стратегія переривистих інновацій
11. Стратегія додавання функцій
12. Стратегії зростання
13. Злиття
14. Інтенсивне зростання
15. Вертикальна інтеграція
16. Інтенсивне зростання
17. Вертикальне інтеграційне зростання
18. Стратегія «прямоючого за лідером»
19. Стратегічне управління
20. Горизонтальна інтеграція Y-типу

РОЗДІЛ VI. Міжнародний фінансовий менеджмент

Середовище міжнародного фінансового менеджменту. Функції міжнародного фінансового менеджменту в міжнародній компанії.

Економічний зміст та структура капіталу міжнародної компанії. Аналіз фінансової звітності міжнародної компанії. Аналітичні методи дослідження фінансової звітності корпорації - аналіз використання активів, капіталу та прибутку корпорації. Аналіз структури та динаміки балансу міжнародної компанії. Аналіз звіту про рух грошових потоків міжнародної компанії. Аналіз звіту про прибутки міжнародної компанії.

Показники ефективності використання активів міжнародної компанії. Управління власним капіталом компанії.

Шляхи залучення позичкових коштів компанією на міжнародних фінансових ринках: банківські кредити, облігації, фінансовий лізинг.

Моделі та методи міжнародної оцінки вартості капіталу компанії.

Міжнародні системи оподаткування та податковий менеджмент міжнародних компаній. Гармонізація оподаткування в ЄС. Планування та оптимізація оподаткування в діяльності міжнародних компаній.

Економічний зміст та класифікація міжнародних фінансових ризиків компаній. Основні види валютних ризиків у фінансовому менеджменті компанії. Управління міжнародними валютними та фінансовими ризиками компанії.

Структура та управління міжнародними грошовими потоками компанії.

Залучення позичкових коштів компанією на міжнародних фінансових ринках: банківські кредити, облігації, фінансовий лізинг.

Міжнародні інвестиційні проекти компанії. Фінансування міжнародних інвестиційних проектів.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент [Текст]: учеб. курс. / И.А. Бланк. – 2-е изд., перераб. и доп. – К. : Эльга; Ника Центр, 2005. – 653 с.
2. Боринець С.Я. Міжнародні фінанси [Текст]: підруч. – 2-е вид., перероб. і допов. – К. : Знання, 2006. – 494 с.
3. Бочаров В.В. Современный финансовый менеджмент [Текст]: учеб. пособ. / В.В. Бочаров. – СПб.; М.; Нижний Новгород; Воронеж: Питер, 2006. – 464 с.
4. Бригхэм Юджин Ф. Финансовый менеджмент [Текст] / Ю.Ф. Бригхэм, М.С. Эрхардт; пер. с англ. – 10-е изд. – СПб.; М.; Нижний Новгород; Воронеж: Питер, 2007. – 959 с.
5. В'юн В. Г. Міжнародні фінанси [Текст]: навч. посіб. / В.Г. В'юн, А.Ф. Наумов, Л. М. Наумова; М-во освіти і науки України, Миколаїв. держ. ун-т ім. В. О. Сухомлинського. – Миколаїв : МДУ, 2008. – 213 с.
6. Любкіна О.В. Фінансовий менеджмент [Текст]: навч. посіб. / О.В. Любкіна, Ю.В. Петленко; Акад. праці і соц. відносин. – К.: Акад. праці і соц. відносин Федер. профспілок України, 2008. – 96 с.
7. Макогон Ю.В. Міжнародні фінанси [Текст]: навч. посіб. / Ю. В. Макогон, Н. О. Бударіна; М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т. – Донецьк: ДонНУ, 2013. – 411 с.
8. Мамедов А.О. Международный финансовый менеджмент в условиях глобального финансового рынка [Текст]: монография / А.О. Мамедов; В.А. Слепов (ред.). – М.: Магистр, 2007. – 284 с.
9. Матвієць М.В. Стратегічне управління фінансовими потоками корпорацій [Текст] / М.В. Матвієць; М-во освіти і науки України, Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. – Дніпропетровськ: Акцент ПП, 2015. – 218 с.
10. Міжнародна економіка: термінологічний словник / Старостіна А.О., Каніщенко О.Л., Кузьома О.Ю. та ін. / За заг. ред. А.О. Старостіної. – К.: «НВП «Інтерсервіс», 2017. – 248 с.

11. Міжнародна економіка: Практикум. Навч. посібник / Старостіна А.О., Канищенко О.Л., Софіщенко І.Я. та ін. / За заг. ред. проф. Старостіної А.О. – К.: НВП «Інтерсервіс», 2015. – 416с.
12. Міжнародні фінанси [Текст]: навч. посіб. / С. В. Князь та ін.; за заг. ред. О.Є. Кузьміна; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 360 с.
13. Міжнародні фінанси [Текст]: навч. посіб. / Ю.Г. Козак та ін.; за ред. Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової, В. В. Ковалевського; М-во освіти і науки України. – 3-є вид., перероб. та допов. – К. : Центр учб. л-ри, 2007. – 639 с.
14. Міжнародні фінанси [Текст]: підруч. / О.І. Рогач (ред.). – К. : Либідь, 2003. – 784 с.
15. Міжнародний фінансовий менеджмент [Текст]: навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, М.В. Колісник, І.Б. Олексів, В.В. Івасюк; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. – 190 с.
16. Наумов А.Ф. Міжнародні фінанси [Текст]: навч. посіб. / А.Ф. Наумов, Л.М. Наумова. – 2-ге вид., випр. і допов. – Миколаїв: Швець В. Д., 2013. – 275 с.
17. Плотніков О.В. Фінансовий менеджмент у транснаціональних корпораціях [Текст]: навч. посіб. / О.В. Плотніков. – Вид. 2-ге допов. – К.: Кондор, 2011. – 350 с.
18. Рак Т.М. Міжнародні фінанси [Текст]: навч.-метод. посіб. / Т.М. Рак, Г.В. Снопенко, В.І. Дубницький; за заг. ред. В.І. Дубницького; Донец. екон.-гуманіт. ін-т. – Донецьк: Юго-Восток, 2012. – 327 с.
19. Селіверстова Л.С. Фінанси корпорацій [Текст]: навч. посіб. / Л.С. Селіверстова; М-во освіти і науки України, Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – 319 с.
20. Соскін О.І. Міжнародні фінанси [Текст]: навч.-метод. посіб. / О.І. Соскін; Нац. акад. упр. – К.: Нац. акад. упр., 2011. – 299 с.
21. Софіщенко І.Я. Міжнародні фінанси [Текст]: навч. посібник. / І.Я. Софіщенко. – К. : МАУП, 2005. – 200 с.
22. Энг М. Мировые финансы [Текст]/ М.В. Энг, Ф.А. Лис, Л.Дж. Мауер; пер. с англ. Т.А. Войцеховская; Ун-т Сент Джон. – М. : Изд.-консалтинг. компания «ДеКА», 1998. – 734 с. – Гл.13- 17.
23. Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності [Текст]: навч. посіб. – 2-ге вид. / за ред. С.О. Якубовського, Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 352 с.
24. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні) [Текст]: підруч. / В.О. Онищенко, А.Ю. Бережна, Л.О. Птащенко, І.Б. Чичкало-Кондрацька; за ред. В.О. Онищенко; М-во освіти і науки України, Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка. — Київ: Центр учб. літ., 2016. — 599 с.
25. Фондовий ринок: підручник / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін. ; за ред. В.Д. Базилевича. Книга 1. – К. : Знання, 2015. – 621 с.

26. Фондовий ринок: підручник / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін. ; за ред. В.Д. Базилевича. Книга 2. – К. : Знання, 2016. – 686 с.
27. Цінні папери: підручник / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, Н.В. Ковтун та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2011. – 1094 с.
28. Цінні папери: практикум / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, Н.В. Ковтун та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2013. – 791 с.
29. Шевченко В.Ю. International banking evolution: systemic dimensions. National economic development and modernization: experience of Poland and prospects for Ukraine. State University of Jan Kochanowski, Kielce – 2017, P.272-283.
30. Шевченко В.Ю. Solidarity finance: forms and modern trends. A Social and Solidarity economy. The Ukrainian Choice.–monograph- Newcastle, Cambridge Scholars Publishing. – 2017, p.107-126.
31. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: підручник. – 3-тє вид., стер. – К.: Знання, 2015. – 535с.
32. Шарп У., Александер Г., Бейли Д. Инвестиции. М.: Инфра-М, 2003. – 1028 с.
33. Frank J. Fabozzi, Franco P. Modigliani, Frank J. Jones. Foundations of Financial Markets and Institutions. – Prentice Hall; 4 edition. – 2009. – 696 p.
34. Madura J. International Financial Management. – South-Western College Publishing, Cincinnati, 1998. – 658 p.
35. Ross S., Westerfield R., Jaffe J. Corporate Finance. – IRWIN, Boston, 1993 – 912 p.
36. Eaker M., Fabozzi F., Grant D. International Corporate Finance. – NY, Dryden Press, 1996. – 588 p.
37. Butler K. Multinational Finance. – South-Western College Publishing, Cincinnati, 2000. – 682 p.
38. Eitman D., Stonehill A., Moffet M., 2013. Multinational Business Finance, 13th ed., Pearson, USA.

Категоріальний апарат до модуля:

1. Зміст міжнародного фінансового менеджменту компанії
2. Фінансова звітність міжнародної компанії
3. Баланс міжнародної компанії
4. Звіт про прибутки міжнародної компанії
5. Звіт про грошові потоки міжнародної компанії
6. Ефективність використання активів міжнародної компанії
7. Методи міжнародної оцінки вартості капіталу компанії
8. Модель оцінки середньозваженої вартості капіталу компанії (WACC)
9. Модель оцінки вартості капіталу (CAPM)
10. Балансовий метод оцінки вартості компанії
11. Метод ліквідаційної вартості оцінки бізнесу міжнародної компанії
12. Міжнародні системи оподаткування

13. Угоди про уникнення подвійного оподаткування
14. Податкові зобов'язання міжнародної компанії
15. Податковий менеджмент міжнародних компаній
16. Міжнародні джерела фінансування інвестиційних проектів компанії
17. Розміщення облігацій на міжнародних ринках
18. Розміщення акцій на міжнародних ринках
19. Міжнародні фінансові ризики діяльності міжнародної компанії
20. Валютні ризики діяльності міжнародної компанії

Критерії оцінювання знань випускників

Критерії оцінювання відповідей студентів за кожен з елементів іспиту. Кожен з наведених елементів державних білетів є вагомим та оцінюється за національною та 20-тибальною шкалою.

Тестове завдання

Ваговий коефіцієнт тестового завдання – 20% (макс. 20 балів)

Тестове завдання (20 питань)	
Оцінка	Критерії виставлення оцінки
«5» - 18-20 б.	Надані правильні відповіді на 18-20 тестових питань
«4»- 15-17 б.	Надані правильні відповіді на 15-17 тестових питань
«3»- 11-14 б.	Надані правильні відповіді на 11-14 тестових питань
«2» – до 10 б.	Надані правильні відповіді на 10 та менше тестових питань

Теоретичні питання

Ваговий коефіцієнт кожного теоретичного питання проблемного характеру – 20% (макс. 20 балів).

Оцінка «5» виставляється студенту у випадку правильності постановки питання, аналізу необхідних взаємозв'язків, наведення посилань на провідних вчених, що займаються розробкою даної тематики, та широкого застосування категоріального апарату з проблеми, що досліджується (18-20 балів).

Оцінка «4» виставляється студенту в разі неповної відповідності постановки питання його суті, неповного розгляду всіх існуючих взаємозв'язків, неможливості навести посилання на всіх провідних вчених, що займаються даною проблемою, і проаналізувати їх основні наукові праці, та обмеженого використання категоріального апарату з досліджуваної проблеми (15-17 балів).

Оцінка «3» виставляється студенту у випадку подачі обривкових відомостей про суть питання, неможливості проаналізувати причинно-наслідкові зв'язки по даній проблемі з наведенням посилань на наукові праці лише третини провідних вчених, що розробляють досліджувані питання, а також в разі

помилкового застосування категоріального апарату з аналізованої проблеми (11-14 балів).

Оцінка «2» виставляється студенту, який демонструє незрозуміння суті питання та взаємозв'язків між процесами, що розглядаються, не може вказати навіть третини відомих вчених, що займаються розробкою даної проблематики, та провести аналіз їх наукових праць, а також демонструє незнання категоріального апарату з проблеми (до 10 балів).

Творче завдання навчально-методичного / науково-дослідного характеру

Ваговий коефіцієнт творчого завдання – 20% (макс. 20 балів).

Результат виконання творчого ситуаційного завдання оцінюється за такими критеріями:

- аналіз джерел формування проблеми;
- кількість та аргументованість висунутих гіпотез вирішення проблеми, їх підтвердження кількісними показниками;
- чіткість та практична значущість сформульованих висновків, їх відповідність проблемі, що вирішується;
- відповідність запропонованого рішення поставленій проблемі;
- вміння застосовувати категоріальний апарат;
- форма викладення матеріалу.

Оцінка «5» виставляється студенту у випадку комплексного аналізу досліджуваної проблеми: джерел її формування та можливих шляхів вирішення. Матеріал викладено чітко з широким застосуванням категоріального апарату щодо проблеми, що досліджується (18-20 балів).

Оцінка «4» виставляється студенту в разі детального аналізу джерел виникнення проблеми та можливих гіпотез її вирішення з недостатнім наповненням відповіді фактичною інформацією. Матеріал викладено чітко з широким застосуванням категоріального апарату щодо проблеми, що досліджується (15-17 балів).

Оцінка «3» виставляється студенту, який проаналізував джерела виникнення проблеми, але розглянув лише декілька можливих гіпотез її вирішення без достатньої наукової аргументованості проведеного аналізу й фрагментарним підтвердженням висновків фактичною інформацією. Матеріал викладено нечітко з обмеженим застосуванням категоріального апарату (11-14 балів).

Оцінка «2» виставляється студенту у випадку неможливості чітко сформулювати проблему, що досліджується, проаналізувати її поточний стан і запропонувати шляхи вирішення, навести приклади розв'язання аналогічних проблем в інших країнах або іншими вченими, провести аналіз запропонованих викладачем шляхів вирішення аналізованої проблеми (до 10 балів).